

Højby Skytte- og Gymnastikforenings 150 års jubilæum

Fortælling om foreningens historie

En kronologisk gennemgang af foreningens udvikling fra en skytteforening til en idrætsforening med mange tilbud for foreningens 1800 medlemmer

Af Marianne Koldby Larsen

Skyttemarch

At året 1864 blev et skæbne-
svangert år for Danmark, er
der ingen tvivl om. Nederlaget
ved Dybbøl var en realitet,
og i forbindelse med freds-
forhandlingerne krævede de
krigsførende magter, at Dan-
mark skulle afstå sine sydlige
provinser. Det danske monarki
måtte afgive alt land syd for
Kongeåen, og Kong Chri-
stian den 9. blev pålagt at give
afkald på alle de rettigheder,
som han havde besiddet eller
gjort fordringer på i de pågæl-
dende hertugdømmer Slesvig,
Holsten og Lauenborg. Freds-
aftalen blev underskrevet i
Wien d. 30. oktober 1864, og d.
12. november 1864 underskrev
Kong Christian den 9. freds-
traktaten efter at Folketinget
og Landstinget i dagene forin-
den med et stort flertal havde
stemt for den ydmygende fred.

Set i lyset af dette nederlag
opstod der de følgende år i den
danske befolkning en over-
levelsensvilje og et ønske om
ikke at skulle komme til at stå
i samme ydmygende militære
situation igen. På mange in-
denrigs fronter blev mottoet de
efterfølgende år: "Hvad udad
tabes, skal indad vindes."

Allerede i 1861 havde danske
militære personligheder efter
forbillede fra England skrevet
artikler om dannelsen af fri-
villige skyttekorps med det
formål at vække interessen for

frivillige våbenøvelser. Op-
fordringen var især henvendt
til godsejerne for at få dem til
at tage initiativ til oprettelse
af disse lokale skyttekorps,
idet de militære personer ikke
mente, det var muligt at opret-
te en forening for hele landet
med det formål. Tanken vandt
gehør i det danske rige, og
hurtigt blev der oprettet skyt-
tekorps. Under krigen i 1864 lå
skyttesagen i bero, men efter
afslutningen af krigen blev
skyttesagen igen vakt til live,
idet repræsentanter fra alle
landets bestående skyttefor-
eninger forsamledes i Køben-
havn med det formål at organi-
sere de lokale skytteforeninger
amtsvis og dertil vælge en
bestyrelse, som skulle være
bindeled mellem regeringen og
de nye amtsskytteforeninger.

Vi ved, at Odense Amts Skyt-
teforening blev stiftet den 3.
januar 1866 af 170 mænd fra de
enkelte sogne i Odense Amt.
Fra Højby deltog sognefoged
Niels Rasmussen. Formålet
med foreningen var, dels at
styrke den nationale følelse i
befolkningen og dels at udvik-
le den krigeriske sans i befolk-
ningen ved både i legemlig og
åndelig henseende at udvikle
landets ungdom, så de kunne
forsvare fædrelandet.
Ideen fandt også grobund
blandt Højbys borgere, og en
lokal skytteforening blev stif-
tet. Den præcise dato for opret-
telsen af Højby Skytteforening
kendes ikke, men vi ved, at
der i regnskaberne for Odense
Amts Skytteforening d. 17.
marts 1866 er noteret indbeta-
ling fra Højby Skytteforening.

Skydebane i Højbyskoven

Højby Skytteforening havde altså set dagens lys.

Hver anden søndag eftermiddag fra 1. april og til 1. oktober øvede skytterne sig i skydning, øvelser, march og legemsøvelser. Skydningen fandt sted i skoven, hvor bakker af Højby Åsen lå og var ideelle at skyde imod, idet der i gennem flere år var gravet grus i disse.

I perioden 1869-1913 har der ikke været ført protokol for Højby Skytteforening kun regnskab, men ved at studere Odense Amts Skytteforenings arkiv kan det konstateres, at legemsøvelser i 1872 har bestået af spring over hest, også kaldet voltigering, samt fægtning og stød med bajonet.

I årene derefter har der været afholdt stævner, hvor de deltagende skytteforeningerne har konkurreret i både skydning og legemsøvelser.

Pastor Johannes Clausen og friskolelærer Klaus Berntsen tog initiativ til, at Højby Forsamlingshus blev bygget og kunne indvies i 1878. Formålet med huset var, at det skulle danne rammen for de åndelige vækkelsesmøder samt anvendes til at træne ungdommen i våben- og legemsøvelser.

Hvornår gymnastikken for børn og kvinder begyndte i Højby, ved vi ikke præcist, men ad åre blev også de interesserede deri, så i 1923 blev det vedtaget, at bestyrelsen for Højby Skytteforening skulle bestå af 2 gymnaster og 3 skytter. Gymnastikken blev efterfølgende udført af både børn og voksne med opvisning i Højby Forsamlingshus. I 1928 skete der en yderligere opdeling, idet foreningen blev delt i en skytte- og en gymnastikaf-

deling, men med fælles formand. Herefter blev navnet på Højby Skytteforening ændret til Højby Skytte- og Gymnastikforening.

I 1938 blev der taget initiativ til badmintonspil, men det er først i 1957, at badminton alvor kommer i gang som en vedvarende og aktiv afdeling.

Interessen for håndbold var stigende, og i 1940 blev foreningen enige om at tage håndboldspillet på programmet under gymnastikafdelingen. Håndboldspillet blev udført i Allerup gamle Have. Først i 1949 blev håndboldspillet så udbredt, at et udvalg til at varetage deres interesser blev nedsat.

På et postkort dateret 15. juni 1904 bliver Højby Fodboldklub indbudt af Ringe Boldklub til at spille kamp i Ringe søndag d. 26. juni eller søndag d. 3. juli. Dette kort giver anledning til at konkludere, at der i 1904 har været en fodboldklub i Højby, som var kendt af Ringe Boldklub. Men det er først i 1960, at der kommer et forslag om at oprette en selvstændig fodboldafdeling.

Samme år opstod ligeledes tanken om at oprette en bordtennisafdeling. Det blev imidlertid kun ved tanken, som dog overlevede for i 1971 at blive en realitet.

Fra slutningen af 60-erne blev der i Højby bygget mange nye parcelhuse. Det betød også mange nye beboere, som kom med nye ideer. 3 tilflyttere, som tidlige havde dyrket budo, tog initiativ til, at budo bestående af karate og jiu-jitsu

blev oprettet d. 2. maj 1983.

Området omkring Højby Hallerne har i tidens løb forandret sig meget. Der er i dag et fint anlæg til fodbold foran hallerne og desuden udendørs fitnessredskaber til fri afbenyttelse. På den anden side af hallerne er anlagt strandhåndbold, beachvolleybane samt tennisanlæg. Tennisafdelingen blev stiftet d. 9. juni 1993, og 1995 var det første år, hvor der kunne spilles tennis hele sæsonen. Foreningen havde fra begyndelsen 124 medlemmer.

Det at kunne dyrke motion ved forskellige motionsredskaber vandt indpas i den danske befolkning. At kunne motionere, når det passede ind i ens arbejds- og familieliv, var et stigende ønske, som gjorde, at fitnessbølgen ramte Danmark. Igennem flere år blev der arbejdet på at etablere et fitnesscenter i Højby, men først da Hal 2 blev bygget, var de fysiske rammer til, at Højby Fitness kunne etableres i et samarbejde mellem DGI og Højby S&G. I 2008 stod det parat til at tilbyde individuel fysisk træning, konditions- og styrketræning samt spinning.

Fra 1866 og til i dag har Højby Skytte- og Gymnastikforening været i en rivende udvikling, og i dag består Højby S&G af ca. 1800 medlemmer fordelt på 9 afdelinger, men med adskillige flere aktivitetstilbud. F.eks. kan Gymnastikafdelingen udover gymnastik tilbyde stortrampolin, volleyball og florball.

At Højby Skytte- og Gymnastikforening i dag er så vel-etableret en forening skyldes, at der gennem alle årene har

været utallige initiativrige og frivillige borgere, som har været parate til at yde en ekstra indsats for foreningen og dermed Højbys idrætsliv.

Fællesskabet har haft en central rolle i Højby S&G's historie. At fællesskabet også har rakt ud over den lokale forening, er der flere eksempler på. Allerede i perioden 1932-34 var folk fra Højby S&G i samarbejde med gymnastik- og idrætsforeninger fra Allerup, Fraugde, Birkum, Sdr. Nærå og Hjallesø med til at anlægge Allerup gamle Have. Ejeren af Allerup Skovgaard havde skænket et stykke jord, som skulle anvendes til gymnastik og håndbold. Med trillebør og skovl mødte idrætsudøverne op, og ved fælles indsats blev pladsen etableret, så den kunne tages i brug i juli 1932. Allerede året efter blev området udvidet, og d. 8. juli 1934 kunne friluftsvømmebassinet tages i brug. Hest og vogn, trillebør og skovl kombineret med aktive folk var grundstenene for Allerup gamle Haves etablering. Et anlæg der stadig er et eldorado og meget benyttet område af både børn og voksne, og som Højby S&G også i dag er engageret i med henblik på at videreføre haven uden for DGIs regi.

I takt med at Højby S&G voksede, kneb det med pladsen til de indendørs aktiviteter. Forsamlingshuset var grundpillen langt ind i det tyvende århundrede. Da den nye folkeskole blev bygget, fik foreningen også rådighed over gymnastiksalen, hvilket var en meget kærkommen "gave". Men i årenes løb måtte der lejes timer i de omkringliggen-

de haller for at kunne dække badmintons og håndbolds behov. Det var ikke en holdbar løsning i længden. Derfor blev Højby- og Aarslev Skytte- og Gymnastikforening enige om i fællesskab at bygge en hal i Årslev. Højby S&G skulle indskyde 30.000 kr., som de skaffede ved at bygge et hus, der efterfølgende blev solgt. Selvfølgelig ved hjælp af lokale frivillige idrætsudøvere. I dag har foreningen et serviceteam, som består af en gruppe seniorer, der hjælper til, når der skal udføres diverse små forbedringer, nye mål skal samles, et billede skal hænges op osv..

"Og har du penge, så kan du få". Ja, sådan gælder det for alle også Højby S&G. Hele tiden har foreningen gennem tiderne taget initiativ til aktiviteter, som kunne generere penge til gavn for alle afdelinger. Papir- og flaskeindsamling i årene 1972-91 er et eksempel. I 1980 etableredes der en Støtteforening, som arrangerede juletræsfester, halfester, fællesspisninger, "HøjBy Festen", en slags byfest, som strakte sig over flere dage.

Men ønsket om, at Højby skulle have egen hal, voksede. I forbindelse med udvidelsen af Højby Skole var Højby S&G i tæt kontakt og samarbejde med Odense Kommune. I første omgang blev det meddelt, at der ikke ville blive nogen udvidelse af idrætsfaciliteterne, som man havde håbet på. Men da udvidelsen krævede, at gymnastiksalen skulle indtages til andet formål, besluttede Højby S&G at indsende en protestskrivelse til Odense Kommune. Det resulterede i, at der blev opført en træningshal

i forbindelse med skolen. Den hal vi i dag kalder Hal 1. Behovet for at have et lokalt klubhus samt mødelokaler voksede. I første omgang ansøgte Højby S&G Odense Kommune om tilladelse til at opstille en pavillon til formålet. De afslog, men tilbød i stedet for at være med til at bygge et klubhus i tilknytning til den eksisterende hal. Klubhuset blev taget i brug i efteråret 1980 og fungerede til glæde for det lokale idrætsliv. I forbindelse med etableringen af Hal 2, som skulle ligge i forlængelse af den eksisterende hal, blev klubhuset bygget om og integreret i den nye hal. Hal 2, Multihallen og det integrerede klubhus blev indviet d. 18. august 2004 under stor festivitas.

Med den nye udvidelse skulle man formode, at Højby S&G havde tilstrækkelige faciliteter til at dække alle afdelingers behov. Det er hjulpet meget, men der er stadig behov for at leje lokaler uden for Højby Hallerne, så hovedforeningen har til stadighed nye planer på tegnebrættet. Et ønske om en udvidelse af Multihallen blev sidste år afslået af Odense Kommune, men der arbejdes fortsat videre med planerne.

I de senere år har Odense Kommune og Højby Skytte- og Gymnastikforening i fællesskab økonomisk skabt mange forbedringer bl.a. i forbindelse med Hal 2's etablering, opbygningen af Højby Fitness og adskillige andre situationer. I årenes løb har Højby S&G indskudt ca. 1 million kr. i de kommunale fritidsfaciliteter til gavn for hele lokalbefolkningen, og behovet for, at Højby

S&G fortsat indskyder penge i de lokale kommunale idrætsprojekter, bliver ikke mindre, idet der fra foreningens side er et ønske om at leve op til nutidens krav og behov.

Forstadspuljen har ydet et økonomisk tilskud til Højby S&G til et redskabsrum i forlængelse af Multihallen. Redskabsrummet er påkrævet for at kunne beskytte redskaberne samt sikre, at der er plads til den fysiske udfoldelse. Ligeledes har puljen afsat midler til, at Højby Skole, Højby Friskole, UngSyd og Højby S&G i fællesskab kan tilbyde unge i alderen 13-16 år en lederuddannelse.

At kunne fejre 150 års jubilæum vidner om en forening med en lang historik. En forening, som stadig føler sig ung, vital og parat til at tage imod fremtidens udfordringer på både de sportslige og facilitetsmæssige områder til gavn for alle aldersgrupper i Højby. Vi glæder os til at markere jubilæet i dagene 17.-19. marts 2016 sammen med jer, og vi håber, I vil bakke op om jeres forening ikke kun til jubilæet, men også i fremtiden.

God vind frem over for Højby Skytte-og Gymnastikforening.

*Kilde: Højby Lokalhistoriske
Arkiv*

*Manglende billeder:
Forsamlingshus
Højby Hallerne i dag*